

הירות במצווה קלה כבחמורה

"והיה עקב תשמעון" (דברים ז' ב'). פירש"י "אם מצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון", ע"כ, ובהמשך הפסוקים מבואר שהקב"ה הבטיח שכר רב ושמירת הברית והחסד עקב שמירת מצוות הקלות שאדם דש בעקביו. ומבואר כמה גודל החשיבות של שמירת המצוות הקלות, שכל הברכות האמורות בפרשה באים רק אם שומרים גם על המצוות הקלות.

ונראה ליתן טעם בדברים, עפ"י מה שכתב רבינו יונה (שערי תשובה ש"א ל"ח) בביאור גודל החיוב לשמור על המצוות הקלות, כי "אין להביט לקטנות העבירה אלא לגדולת מי שהזהיר עליה", והיינו שבנוגע למרידה בקב"ה אין חילוק בין מצווה קלה לחמורה, שבשניהם הוא אותו מרידה בקב"ה מה שעובר על מצוותיו. ומעתה מבואר היטב מה שהקפידה תורה כ"כ על קיום המצוות הקלות - ותלתה את כל הברכות בהם, ומשום שאם האדם מזלזל במצוות הקלות, הרי הוא מוכיח שאינו מקיים את המצוות מתוך שעבוד לקב"ה, אלא שהוא שומר על קיום המצוות החמורות מחמת גודל ערכן, ועל זה לבד אין מגיע לו שכר כ"כ, ורק אם הוא מקבל על עצמו עול מלכות שמים לקיים כל מצוותיו, ומשעבד עצמו בכל פעולותיו עד שמקפיד גם על מצוות קלות שאדם דש בעקביו, הרי הוא מקבל שכר רב.

ועוד נראה להוסיף ולבאר בזה, עפ"י משל לטיל המכונה "חללית" - [שבכוחו להגיע מכדור הארץ ללבנה], הדנה ידוע שאם אך יחסר בו פרט קטן כמו 'בורג', כבר לא יוכל לפעול את פעולתו להגיע ללבנה, ואע"פ שהבורג הזה מצד עצמו הוא קטן מאוד ואין לו שום ערך, מ"מ כיון שיש לו תפקיד להעמיד חלקים בחללית - הרי בלעדיו לא תיכון החללית ולא תוכל לפעול את פעולתה כלל. והנמשל הוא על המצוות הקטנות שבתורה, שמלבד עצם החשיבות הגדולה שיש בכל מצווה קטנה מצד עצמה, הרי יש בזה גם השפעה גדולה על כל המערכת הכללית של דיני התורה, **כי הקב"ה בנה את בניין התורה באופן שרק על ידי שנשמור את כל דיניה יושלם לנו הקשר והדבקות בו יתברך**, ולכל מצווה יש תפקיד נפרד ומיוחד איך להשלים את הקשר שלנו עם הקב"ה, [וכמבואר בספה"ק שרמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, הם כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידים של אדם, וכולם נודעים להשלים את בניין קומת האדם השלם], ובהעדר קיום מצווה אחת - אפילו הקטנה ביותר, הרי הוא כמחסיר בורג מחללית שפוגם בזה בכל תוצאת השלמות הנולדת אך ורק מקיום כל דיני התורה לפרטיהם.

שימת לב על כל פעולה במשך היום שיהיה מכוון עפ"י הלכה
"והיה עקב תשמעון" (ז' ב'). פירש"י "אם מצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון". ראוי להבין מהו הרמז בכך ש"האדם דש בעקביו", על מה בא לרמוז עניין זה, ומהו חומרת הדבר שדש אותם בעקביו.

ונראה בביאור הדברים שהאדם עובר עליהם בלא שימת לב כלל שהוא עובר על המצווה, וכאדם הדש בעקביו בדרך הילוכו על חפצים קטנים שאינו מרגיש כלל שרמס אותם, כן גם במצוות הקלות הרי לא זו בלבד שהאדם עובר עליהם, אלא גם לא חלי ולא מרגיש כלל שהוא עובר עליהם, [או מפני זלזול בערך המצוות עד שאינו נזהר לבדוק אם אינו עובר על מצוות קלות, או מפני שכיון שעבר ושנה פעם אחת במזיד, שוב נעשית לו כהיתר], וזהו תוספת עומק בחטא, - **שלא זו בלבד שהוא פוגע במלכו של עולם ועובר על מצוותיו, אלא הוא עוד מדמה לעצמו שלא עשה ולא כלום**,

ועל זה מעניש הקב"ה באופן מיוחד וכמו שנאמר (ירמיהו ב' ל"ה) "הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי", ומה עוד - דעל העבירות הללו אין האדם שב בתשובה, שהרי אינו יודע שהוא חוטא כלל, ועי"ז הוא ממשיך לחטוא במשך כל ימי חייו בלא שימת לב, ה"י. **ואוי לנו מיום הדין** - בשעה שיראה הקב"ה לאדם את כל מעשיו, ורק אז יבין האדם על כמה מצוות קלות דש בעקביו - כשמעולם לא הרגיש ולא ידע כלל שהוא עובר עליהם, [וכמו עיון ביטול תורה, או השח באמצע חזרת השי"ץ שעל זה כתב השו"ע (קכ"ד ז') "גדול עווננו מנשא", או שחוטף התפילה במהירות בלא כוונה, או שמבטל חיוב אמירת מאה ברכות בכל יום ובפרט בשבת קודש שחסר י"ג ברכות כדי להשלים למספר מאה (עי' משנ"ב סי' מ"ו סק"ד), או שמבטל החיוב לקרוא בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום שנפסק בשו"ע או"ח סי' רפ"ה סעי' א', וכיוצא ב]. **ולזה צריך האדם להתבונן היטב במעשיו, ולהיות בקי בהלכה לידע בכל פרט ופרט במעשיו מתחילת היום עד סופו** - ולהכל יא מדוקדק עפ"י הלכה. והגרי"ס זצ"ל היה מעורר בשיחותיו בחודש אלול, שרבים מזדמנים שעיקר עבודת התשובה בחודש אלול הוא על עבירות חמורות, אך **שוכחים לשוב בתשובה בחודש אלול על מצוות קלות שאדם דש בעקביו**, שבעוה"ר המכשול בזה מצוי מאוד.

טעם שפתח הכתוב בלשון רבים וסיים בלשון יחיד

"והיה עקב תשמעון ושומר ה' אלוך לך" (ז' ב'). יש לדקדק, שפתח הכתוב בלשון רבים ונאמר "עקב תשמעון", וסיים בלשון יחיד - "ושומר ה' אלוך לך", וצ"ב מדוע שינה הכתוב מתחילת הפסוק לסופו. ונראה שבחלק "קיום המצווה" כתבה תורה בלשון כללי על הציבור כולו כיון שכולם חייבים בשווה בקיום המצוות, אבל השכר נכתב בלשון יחיד, **כי השכר מיוחד לכל יחיד ויחיד כפי מצבו**, והדבר תלוי הן במידת השמחה וההתלהבות שמקיים המצווה, והן בהידורים שמוסיף על המצווה, והן במידת תוקף הניסיון שהיה אצלו, ולעולם אין דומה שכר האחד לשכר חברו. ועוד נראה לפרש, שהברכות הללו נאמרו רק כאשר הציבור מאוגדים יחד בשמירת המצוות, והיינו שהציבור מאוגדים יחד במלחמת ה' נגד הפושעים וכל אחד דואג שגם אחרים ישמרו את התורה והמצוות, וזהו שנאמר "והיה עקב תשמעון" - אם הציבור ישמרו את התורה יחד ויהיו מאוגדים לשמירת המצוות, אז "ושומר ה' אלוך לך" - כל יחיד מתוך הציבור יזכה לשכר המובטח בפרשה, אבל באופן שכל יחיד ויחיד דואג רק לעצמו שיהיה צדיק, ואומר שלום עלי נפשי ואינו מרגיש ערבות עם הציבור לדאוג לשמירת המצוות אצל כולם, באופן זה לא נאמרו הברכות.

כל אחד יכול לזכות לחדש חידושי תורה

"לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך" (ז' ט'). כתב בבבלי הטורים "לא יהיה בך עקר ועקרה. בגימטריה בדברי תורה", והיינו שלא יהיה בעם ישראל 'עקר' שלא יוליד ויחדש חידושי תורה, אלא כל אחד ואחד מישראל יזכה לפתח ולחדש ולהוליד חידושי תורה, ומבואר בדבריו יסוד - שכל אחד מישראל ראוי לחדש חידושי תורה. ובביאור הדברים נראה על פי מה שאמר הגר"א ז"ל ש"חידושי תורה" אינו דווקא לחדש דבר חדש שלא נאמר עד עתה, אלא חידושי תורה היינו לבאר ולהסביר מה שאמרו הקדמונים, [וביאר הגר"א שבאמת לאחר חתימת התלמוד אין בכוחנו להעלות חידושים חדשים אלא רק לבאר את דברי הקדמונים - חכמי המשנה והגמרא], ונראה שזהו מה שכתב בעל הטורים שכל אחד בישראל יחדש חידושי תורה - כי גם מי שאין בכוחו לומר דברים חדשים מ"מ יכול לבאר ולהסביר מה שנאמר ולהוסיף נופך וטעם. וכן שמעתי בשם הגאון רבי יוסף ענגל זצ"ל, שמי שכותב חידושי תורה ששמע מאחר ומסבירים קצת, אין זה "גניבה" אם אינו מציין ששמעם מפלוני, כי מאחר שהעלה אותם על גבי הכתב והסבירם קצת, הם קיבלו קצת פנים חדשות והם כבר נקראים על שמו, והרי זה בגדר "חידושי תורה" שלו, **ולכן גם בחור ישיבה שאין בכוחו לחדש חידושים אלא רק לכתוב את השיעור ששומע מרבותיו, גם הוא נחשב לחדש חידושי תורה - אם מסביר היטב את הדברים** (ואינו כותב רק מה ששמע בלא לבאר היטב).

אמנם אף שקיבלנו לזה ברכה מהקב"ה, מ"מ צריך גם להתפלל שנזכה לחדש חידושי תורה, ולכן אנו מתפללים בכל יום "ותן חלקינו בתורתך", ובזוה"ק מבואר גודל השמחה בעולמות העליונים כאשר זוכה אדם לחדש חידושי תורה, שהקב"ה נוטל כל תיבה ותיבה שחידש האדם בתורה, ומנשק לה ומעטר אותה ובונה ממנה עולם חדש בפני עצמו.

הדרך היחידה להינצל מיד אויבינו - על ידי אמונה וביטחון

"כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכר תזכור את אשר עשה ה' אלוך לפרעה ולכל מצרים" (ז' טז-יז). פירש בעל ה"עקידה": "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם" - כאשר תדע שאין לך אפשרות להתגבר על האויבים בדרך הטבע, אז "לא תירא מהם" - אין לך לפחד מהם והקב"ה ילחם עבורך בדרך נס כמו שעשה לפרעה ולמצרים, אבל אם לא תאמר בלבבך שהגוים חזקים ממך, אלא תחשוב שיש לך כוחות גדולים להתגבר על כל האויבים בדרך הטבע, אז הקב"ה לא יעמוד לימינך להושיעך בדרך ניסית מיד האויבים.

וזהו כלל ויסוד גדול לדידן, שאין לנו לפחד מגבורת אויבינו שרוצים לכלות אותנו, אלא אדרבה יש לנו לפחד רק ממצב האמונה אצלנו, כי כל זמן שאנו מקיימים את חובותינו באמונה וביטחון, הקב"ה נמצא עמנו והוא יגן עלינו מכל צרה וצוקה, אבל אם אנו תולים את תקוותינו בכוחי ועוצם ידי, אז אנו נמצאים בסכנה עצומה שמא ישליך אותנו הקב"ה להנהגת הטבע ולא יגונן עלינו בדרך נס מכל הסכנות האורבות לנו מסביב, ואז ח"ו נהיה מופקרים כאיילות השדה בלא שמירה מיוחדת מהקב"ה. וכך ביארו המפרשים את הפסוק בתהלים (קכ"א א') "מאין יבוא עזרי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", שדווקא כאשר האדם מרגיש "מאין" - והיינו שהוא יודע ש'אין' מי שיוכל

נדבת ידידינו ומכובדינו הר"ר יוסף נפוסי שליט"א ממקורבי מרן רבינו שליט"א
לע"נ אמו מרת מזל נפוסי בת שרה ע"ה נלב"ע כ"ב אב תשע"ד

ע"ז לתקן דרכיהם וזוכים ע"ז לתכלית בחיי בעולם הבא, אבל הרשעים שעומדים בשרירות ליבם ואין הייסורים משפיעים עליהם לשפר דרכיהם, אין הקב"ה מייסר אותם אלא מניח להם ללכת ברשעותם, ואדרבה, מניח להם הקב"ה שיאכלו שכר מקצת מעשיהם הטובים בעולם הזה, כדי שגיעו לעולם הבא נקיים ללא שום מצווה, ואז יענשו בעולם הבא בייסורים קשים ומרים על כל פשעיהם בעולם הזה, וכידוע שהייסורים בעולם הבא הם חמורים וכואבים פי אלפים ורבות הרבה יותר מייסורי העולם הזה וסיפר לי הגאון רבי בנימין מנדלזון - גאב"ד דקוממויט זצ"ל, שאחד מגדולי האדמו"רים זצ"ל שחלה וסבל ייסורים קשים מאוד אמר, "לפני שקיבלתי את הייסורים הייתי נותן מיליון רובל כדי להיפטר מהם שלא יגיעו אלי, אבל עכשיו שכבר באו אלי הייסורים, אפילו אם תיתנו לי מיליארד רובל לוותר על שכר הייסורים, אינני מסכים, שע"ז זכיתי להיפטר מהעבירות שבידי ולהיות נקי ביום הדין".

יראת שמים יסוד היהדות

"ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך, כי אם ליראה", (י"ב). יראת שמים היא מפתח היהדות וקיום כל התורה, שכאשר האדם יודע שלפני הקב"ה נגלו כל תעלומות, ויש בשמים דין וחשבון על כל מעשיו, והקב"ה מעניש על כל עבירה ועבירה, אז הוא מפחד ונזהר מאוד מעבירה, אבל בלא יראת שמים חסר כל יסוד היהדות, ואין אין יסוד אין בניין. והגאון הקדוש רבי אלחנן זצ"ל היה אומר שיראת שמים אין זה רק 'מעלה' לאדם ואין זה רק מידה טובה לבן תורה או לתלמיד חכם, אלא זהו כל האדם, וכמפורש בפסוק (קהלת י"ב, י"ג) "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", והרי שבלא יראת שמים אין על האדם תואר אדם, אלא הוא בעל חי בצורת אדם. וזכורני שכאשר זכינו לראות את הקדוש רבי אלחנן זצ"ל, היינו מרגישים בחוש מהו יראת שמים, שהוא היה תובע מעצמו תמיד מה ה' דורש ממנו, ויראת שמים היה ניכר על פניו תמיד.

אין רשות להתפשר על התורה גם לא בכדי להשיג רווחים

האל הגדול הגיבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד", (י"ג, י"ד). פסוק זה עוסק בגדולתו של הקב"ה שהוא גדול גיבור ונורא, ועל זה כתוב "שאינו לוקח שוחד" בתורת שבח וגדולה לקב"ה. וראוי להבין איזה שבח יש בזה כלפי הקב"ה, והלא זה אינו שבח ומעלה אלא אצל בני אדם ולא אצל הקב"ה. ופירש בזה הרמב"ן (לעיל פסוק ט"ז), שהשוחד שבפסוק זה אין הכוונה ל"שוחד ממון" אלא ל"שוחד מצוות", שאם עשה אדם הרבה מצוות ומעשים טובים או שלמד הרבה תורה, אין הקב"ה מוותר לו על עבירות אחרות שעשה מחמת שהוא צדיק או ת"ח גדול ועושה חסדים, ובזה ניכר גדלותו של הקב"ה - שאינו כבני אדם שמטבעם נוהגים לסדר הטבות מיוחדות לקרוביהם וידידיהם, אלא הקב"ה מעניש כל אחד לפי מעשיו בלא שום שייכות לגדלותו וצדקותו, וגם אם האדם עשה כל ימיו נחת רוח לקב"ה, מ"מ הקב"ה יענישו על העבירה הקטנה ביותר. ובזמן הסערה בענין "גיוס בנות" לשירות לאומי בארץ ישראל, היו שהציעו פשרה שהדתיות יהיו פטורות מגיוס והחופשיות יהיו חייבות, הרבה גדולי ישראל הסכימו ושמחו שהשיגו פטור לנשים חרדיות, אבל מרן הגר"ז זצ"ל אמר שכיון שעפ"י דין תורה השירות לבנות בצבא הוא "איסור", אסור לנו לתת יד ולהסכים שהחופשיות יהיו חייבות בגיוס גם אם נרויח ריווח גדול לפטור את בנות החרדים מגיוס, והביא על זה מה שנאמר כאן בפסוק "ולא יקח שוחד", ואמר שהקב"ה לא ייקח שוחד לוותר על חטא הסכמת החרדים לגיוס החופשיות, בעבור שתדלנותם לפטור את החרדיות מגיוס.

לעזור לו מכל ידידיו ומכריו, ורק הקב"ה בלבד שהוא עושה שמים וארץ הוא יכול להושיע אותו, אז הוא יזכה שאכן יבוא העזרה מהקב"ה, אבל אם הוא תולה תקווה בכוח הזרוע או בעזרת חבריו וידידיו, אז לא יוכל לזכות לישועת השי"ת. ובימי המצור בארץ ישראל בשנת תש"ח, בשעה שמנהיגי החופשיים התפארו בגבורתם - כאילו הם בכוחם הסירו את הסכנה מיושבי ארץ ישראל, היה מרן הגר"ז זצ"ל חוזר ואומר "אתם סבורים שהתותחים והטנקים והמטוסים שלהם הפציצו? לא מיניה ולא מקצתיה! 'חזית המלחמה' נמצאת למעלה בשמים, וכיון שאנו ניצחנו בחזית האמתית בשמים, ופעלנו על ידי כוח התפילה שהקב"ה ירחם עלינו שהישמעאלים לא יטבחו בנו לאלפים ורבות, ממילא נעשה להם קל למטה", ושאלו את מרן זצ"ל א"כ למה נהרגו ונפצעו הרבה, והשיב מפני שהם לא האמינו שהכל מהקב"ה, ואם הם היו מאמינים לא היה נפצע אפילו אחד!

זהו גם מצבינו בזמנינו אנו, שהלא ראשי השלטון משבחים עצמם בצבא שלהם, וטוענים שכוחם וגבורתם עומדת להם להינצל מיד אויבינו המקיפים אותנו מסביב ומבקשים להשמידנו, אבל האמת היא שאין אנו ניצולים אלא בזכות כח התורה והתפילה של החרדים ובני התורה, ואדרבה, דווקא משום שהם טוענים "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", לכן יש לנו לפחד שמא יהא כח ביד הישמעאלים להזיק ולהרוג בנו, ואם הם היו מבינים שהכל תלוי רק ביד ה' ובזכות התורה ותפילות ישראל, אז לא היה איש נהרג. ויש ללמוד מזה גם למלחמות ה' שאנו מנהלים נגד הפושעים, שאין לנו להרגיש חולשה ולחשוב שאנו מעטים נגד רבים, אלא יש לנו לדעת כי הקב"ה עומד לימינינו לעזור לנו, ואם אנו נהיה מוכנים למסור נפשנו עבור שמירת התורה, הקב"ה יגן ויושיע ויעזור לנו.

חיוב ברכת המזון ככונה וגודל סגולתה

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך", (ת.י). בגמ' בברכות (כ"א ע"ב) איתא, "מנין לברכת המזון לאחריה מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת", ע"כ. ומבואר שחיוב ברכת המזון הוא מדאורייתא. ויש לעורר מכאן על גודל חיוב הכוונה בברכת המזון, שהלא חיוב זה הוא מדאורייתא, ואם הוא מתעסק ואינו שם ליבו שמוציא תיבות הברכה מפיו, הרי הוא מבטל מצוות עשה דאורייתא. ויש להיזהר בברכת המזון יותר מתפילה, שהרי לדעת הרמב"ן (ספר המצוות מ"ע ה') חיוב תפילה הוא מדרבנן, אבל חיוב ברכת המזון הוא לכו"ע דאורייתא.

ובספר החינוך (מצוה ק"ל) כתב "מקובל אני מרבתי, שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויים לו בכבוד כל ימיו", והדברים בדוקים ומנוסים - שכל המברך ברכת המזון בסידור מתוך כוונה, זוכה לפרנסה.

הייסורים הם לטובתו של אדם - ומתוך אהבת הקב"ה

"וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מייסר", (ת.ה). מבואר כאן בפסוק דבר נפלא, שכל תכלית הייסורים שעובר היהודי בעולם הזה הוא אך ורק לטובתו - וכדרך שהאב מייסר את בנו לטובתו כדי להעמידו בדרך הישר. והקדוש החפץ חיים זצ"ל היה אומר שמכאן תשובה לאותם השואלים מדוע בעולם הזה נראה לכאורה כי דרך רשעים צלחה - והרבה רשעים נהנים בעולם הזה [בהנאות מדומות ורגעיות מהבלי העולם] ואילו הרבה צדיקים סובלים הרבה צער ומכאובים, אך לפי המבואר כאן בפסוק הכל מבואר היטב, שהקב"ה נוהג עמונו כאב עם בנו - שאם הבן שומע בקול אביו, אז האב מייסרו בשבט מוסר להדריכו בדרך הישר, אבל אם הוא רואה שבנו פקר ועולו ואינו שומע בקולו, אינו מייסר אותו לחינם, וכך גם הקב"ה מייסר רק את הצדיקים כיון שהם מתעוררים

ליקוטים בעניין הנהגת בן תורה בימי "בין הזמנים" (הובא מעט מזעיר כפי שהכיל הגליון)

מתפלל תמיד שכל תלמידי הישיבה יהיו "בני תורה" ולא כאלו שהם רק "לומדי תורה" שהתואר שלהם הוא "סטודנטים לתורה" רח"ל.

בימי בין הזמנים מוכיח האדם על מהותו

[ג] שמעתי מידידי הרה"ח ר' יחיאל שוימר ז"ל לבאר את דברי הגמרא בברכות (ט"ז). שדברי תורה הם "כנחל שמעלה את האדם מטומאה לטהרה", שכמו שבמקוה כתב הכס"מ (סוף פ"ו מאבות הטומאה) שהטובל במקוה נטהר רק כשעולה מהמקוה אבל לא כשהוא בתוך המים, כמו כן גם בדברי תורה אין ניכר על האדם שהוא נטהר על ידי לימוד התורה אלא כשהוא "יוצא מהתורה" - והיינו בימי בין הזמנים או כשהוא יוצא לרחוב ואינו נמצא על יד הגמרא, שאם גם אז הוא נוהג כבן תורה, אות הוא שהתורה נבלעה בקרבו וטיהרה אותו.

המעלה שבימי בין הזמנים

[ד] מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל התנגד מתחילה לימי בין הזמנים, וסבר שאינו נצרך אלא ליחידים הלומדים בהתמדה גדולה עד שנחלשים ונוקקים למנוחה, אבל אח"כ חזר בו ואמר שאדרבה צריך דווקא את בין הזמנים, ומשום שהלומד תורה בבין הזמנים זוכה לשכר גדול מאוד על שבא מצד מעצמו ללמוד אע"פ שאין לו שום עול המחייבו לכך, אבל באמצע הזמן שחייב ללמוד מצד סדרי הישיבה או הכולל, אין שכרו גדול כל כך כמו הלומד מצד עצמו בבין הזמנים בלא שום מחייב. והוסיף שעכ"פ יש לנצל את ימי בין הזמנים שקודם חודש אלול כדי להרבות את זכויותינו לקראת ימים הנוראים הבעל"ט.

[א] ההתמדה בבין הזמנים: שמעתי מבחור שבא לחזו"א זצ"ל להיפרד שנוסע הביתה ל"בין הזמנים", ואמר לו רבינו ה"חזון איש" זצ"ל שבבין הזמנים ודאי צריך לנוח להחליף כח ולא צריך ללמוד כמו בתוך הזמן, אבל לכל הפחות חייב ללמוד כמו בעל הבית, ושאל הבחור מה נקרא לימוד כמו בעל הבית, וציטט לו החזו"א זצ"ל את דברי הרמב"ם בהלכות ת"ת פ"א הלכה י"ב שכתב שבעל אומנות עוסק במלאכתו ג' שעות ביום ובתורה תשע שעות, ומבואר שבעה"ב ע"פ תורה הוא שלומד תשע שעות ביום ושלוש שעות עובד, ואמר החזון איש זצ"ל לבחור שלפ"ז ילמד בבין הזמנים תשע שעות, ונבהל ה"חזון איש" זצ"ל כששמע מהבחור שגם בתוך הזמן מסופק הוא אם לומד תשע שעות.

התואר "בן תורה" - ראוי רק למי שלומד גם בבין הזמנים בהתמדה

[ב] תמיד הוי מרגלא בפומיה דמו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, שהתואר "בן תורה" הוא תואר מיוחד למי שאף בשעה שהוא יוצא מבית המדרש ניכר עליו שהוא קשור לתורה ודבוק בה בכל הליכותיו, והוא נקרא "בן תורה" כעין התואר "בן עיר שהלך לכרך" - שגם כאשר הוא נמצא בכרך הוא קרוי בן עיר כיון שהוא רגיל בעיר וקשור בה, וגם "בן תורה" היינו מי שגם כשהוא יוצא מהבית מדרש כמו בימי בין הזמנים ניכר עליו שהוא בן תורה, ואף באמצע הזמן ניכר עליו בהליכותיו ובתפילותיו ובברכותיו ובצורת דיבורו ובאכילתו שהוא קשור בתורה ורגיל בה, והוא ראוי לתואר "בן תורה". והוסיף מו"ר זצ"ל ואמר, "יש ב"ה בעולם הרבה 'לומדי תורה', אבל 'בני תורה' המה מועטים ממש, ואני